

LML/015/82

Jakarta, 1 januari 1982

Onderwerp: aanbieding incidenteel
rapport

Hierbij moge ik Uwer Excellentie mijn incidenteel rapport nr. IR/1/82, met als onderwerp "1981, een rustig jaar" aanbieden.

J. Linsel
Brig. Gen. der Infanterie,
Landmacht, tvs Marine,
tvs Luchtmacht Attaché

AAN: Z.E. de Minister van Defensie d.t.v. Chef Defensie Staf	3 x
Z.E. de Chef Landmacht Staf	1 x
Z.E. de Chef Marine Staf	1 x
Z.E. de Chef Luchtmacht Staf	1 x
i.s.a. Z.E. de Minister van Buitenlandse Zaken	1 x

Onderwerp: 1981, een rustig jaar

1. Inleiding

Indien de kleine groep van lezers die aandacht kunnen schenken aan de rapporten van de militaire attache in Jakarta zich zouden afvragen waarom het afgelopen jaar dit soort rapportages zijn uitgebleven, kan ik hen antwoorden dat er praktisch geen - althans voor hen - interessante gebeurtenissen hebben plaatsgevonden.

Ik ben mij dat te meer bewust wanneer ik de eerste drie alinea's van mijn rapport nr. 80/2 Conf van 30 mei 1980 overlees waarin namelijk het volgende staat:

"Alhoewel het jaar 1982 nog in het verre verschiet ligt, gaan de algemene verkiezingen die dan zullen worden gehouden een steeds grotere rol spelen in het hedendaagse gebeuren. De verkiezingsstrijd is in feite al begonnen. De inzet: 920 zetels in het volkscongres en 460 zetels in het parlement. De contendere: Golkar, de regeringspartij en tot nu toe de grootste partij, die bij de voorafgaande verkiezingen in 1971 en 1977 steeds ruim 60% van de kiezers achter zich kreeg, PPP, de opbouwpartij die door de fusie van de daarin opgenomen oude islamitische partijen NU, Parmusi, PSSI en Perti, ook wel een islamitische partij kan worden genoemd en PDI, de democratische partij, waarin gefuseerd de PNI, zijnde verreweg het grootste element, de protestantse en de katholieke partij en nog een 2-tal kleine partijtjes (Murba en IPKI) en die door de sterke nationalistische vertegenwoordiging als zodanig zou kunnen worden bestempeld. En als scheidsrechter de ABRI of wel de krijgsmacht die met zijn vaste zetels in het Congres en het Parlement een ontsporing zou moeten kunnen voorkomen.

Maar, zoals reeds in voorgaande rapportages gemeld, verkeren de zogenaamde echte politieke partijen PPP en PDI nog altijd in moeilijkheden en bestaat er nog steeds geen hechte eenheid en overeenstemming binnen deze partijen, die door oude stromingen en leiders worden beïnvloed. Waren vroeger de onenigheden binnen de PDI het onderwerp van gesprek, nu wordt er ook gesproken over een breuk bij de PPP. Een duidelijke scheur werd zichtbaar tijdens de plenaire zitting van het parlement op 29 februari jl. toen bij de ratificatie van het wetsontwerp ter aanvulling en verbetering op de Wet op de Algemene Verkiezingen en NU-groepering, die van de 99 PPP-zetels in het parlement er 56 bezit, wegbleef.

Er wordt altijd gesproken over Indonesië als een overheersend islamitisch land en in een percentage uitgedrukt denkt men dan aan 90%. Er wordt ook wel gezegd dat dat allemaal nogal meevalt, dat vooral de Javanen mystiek zijn aangelegd en aan "kebatinan" doen en dat 40% "echte" islamieten een zuiverder beeld geeft. Indien men dan bedenkt dat de PPP in 1971 27% en in 1977 29% van de kiezers achter zich kreeg, zou men zich kunnen afvragen of de PPP, mede gezien de interne moeilijkheden, een werkelijke bedreiging zou kunnen gaan vormen voor de Golkar. Waarbij nog komt dat de Iraanse Ayatollah's en Mullah's met Khomeini aan het hoofd en de Libysche Kolonel Khadaffie met zijn moordcommando's ook in Indonesië niet als voorbeeld van islamitische vroomheid worden aangemerkt, en geen propaganda voor de islam zijn."

Met het hierbovenstaande zou ik thans met uitzondering van een enkel detail dit rapport opnieuw kunnen beginnen.

2. Samenvatting

Het zojuist gepasseerde jaar, 1981, is voor Indonesië een rustig jaar geweest of, zoals President Soeharto het zeide bij de aanvang van zijn rede ter gelegenheid van de opening van het parlement "wij allen tezamen - als één volk - spreken onze diepe dankbaarheid uit aan de Almachtige God dat wij het achter ons liggende jaar 1981 vredig en rustig hebben mogen passeren".

Zoals eerder opgemerkt hebben zich geen bijzonder grote gebeurtenissen voorgedaan; de regering heeft zich verder met groot succes kunnen consolideren en heeft weinig oppositie ondervonden. Met het oog op de in mei plaatshebbende verkiezingen zou er gesproken kunnen worden van een geringe toename van de politieke temperatuur, maar deze is niet te vergelijken met het voorspel van de vorige (1971 en 1976) twee verkiezingen die ik heb mogen meemaken.

Vooruitgang in zowel de economische- als ontwikkelingssector was duidelijk te bespeuren en enkele voorbeelden moge worden genoemd:

- produktie in de voedselvoorziening werd belangrijk verhoogd;
- olie- en LNG raffinaderijen zijn onder constructie;
- fertilizer en petrochemische industrie wordt verder ontwikkeld;
- cement- en papierfabrieken werden geopend;
- de staal-, vliegtuig-, scheepsbouw- en railway industrie nam toe;
- een aluminium smelting plant gevoed door een hydro-electrisch station in Noord-Sumatra begon te produceren;
- hydroelectrische powerstations worden gebouwd;
- een Atomic Research Reactor en Laboratorium met een capaciteit van 30 megawatts is in aanbouw.

Doch ook het onderwijs (meer scholen en onderwijzers), gezondheid (meer ziekenhuizen), godsdienst (meer moskeën en kerken) en gezinsplanning (minder babies) kregen de volle aandacht van de regering.

Achtereenvolgens moge ik de volgende zaken die mijn aandacht in 1981 hebben getrokken eruitlichten.

3. Algemeen

Op 1 januari 1981 telde het Indonesische volk 147.383.075 zielen. De burger- en militaire ambtenaren daaronder kregen met ingang van dezelfde datum salarisverhogingen van - afhankelijk van de groepen waartoe zij behoorden - respectievelijk 40, 30, 25 en 20 procent (de laagste groepen kregen de hoogste percentages) terwijl de pensioenen van de gepensioneerden met 15% werden verhoogd.

Met ingang van 1 april 1981 werd het aan bovengenoemde zielen verboden het dobbelspel te bedrijven, hetgeen de vele godvruchtigen onder hen verblijdden, en met ingang van dezelfde datum moesten zij het zonder de reclameboodschappen op de televisie en radio doen, aangezien de regering van mening is dat deze een ongezond consumptie patroon veroorzaken en onvervulbare verlangens bij het minderbedeelde volk aanwakkeren.

4. Politieke ontwikkelingen

Deze worden sterk beïnvloedt door de voorbereidingen voor de Algemene verkiezingen in mei 1982 zoals ondermeer het benoemen van de uitvoerende en toezichthouden Commissies, de registratie van de kiezers en de kandidaatstelling.

Heviger dan in het jaar 1980 ontbrandden de conflicten binnen de twee politieke partijen de PDI (democratische partij met 30 zetels in het parlement, waarin gefuseerd de PNI, Parkindo, Partij Katholik, IPKI en Murba) en de PPP (opbouw partij met 99 zetels in het parlement, waarin gefuseerd de islam partijen NU, MI, SI en Parti) die in feite de enige oppositie zouden kunnen vormen tegen de regeringspartij Golkar.

Volgens admiraal Sudomo, het hoofd van de Veiligheid en verantwoordelijk voor de rust en orde in het land zijn de volgende oorzaken - en deze gelden voor beide partijen - hiervoor aan te wijzen :

1. meningsverschillen binnen de partij ten aanzien van de houding die zij moeten aannemen tegenover de regering;
2. onduidelijkheid met betrekking tot de vernieuwing en de kader-vorming van de partijen;
3. moeilijkheden bij de realisatie van de fusie van de eerdergenoemde negen oude partijen in twee nieuwe partijen;
4. de partij-leiding heeft geen gezag;
5. de "powerstruggle" onder de oude partij-leiders.

Deze conflicten kwamen tot uiting door dreigingen van uittredingen van sommige "oude" partijen uit de nieuwe partijen, door dreigingen van het niet zullen deelnemen aan de verkiezingen, door breuken in besturen, door meningsverschillen en ruzies tussen en schorsingen van belangrijke partijleden, en, vooral bij de opbouw partij (PPP), door grote onenigheid bij het opstellen en vaststellen van de kandidatenlijsten en de binnen de partij gewenste verdeling der zetels tussen de gefuseerde "oude" partijen, waarbij vooral de NU en de MI elkaar het politieke leven zuur maakten.

Het moge duidelijk zijn dat deze onderlinge twisten door de regeringsgetrouwe media breed uitgemeten werden en dat dit het volk, dat straks in mei zijn steun moet uitbrengen, niet erg inspireert om zijn steun op deze door ruzies verscheurde partijen uit te brengen. Daarbij komt nog het in een volgend punt uiteen te zet-

ten effect dat in het bijzonder geldt voor de opbouwpartij, de PPP.

5. Godsdienstaangelegenheden

In het in punt 1 aangehaalde rapport nr. 80/2 wordt reeds opgemerkt dat de Iraanse Ayatollah's en Mullah's met Khomeini aan het hoofd en de Lybische Kolonel Khadaffi met zijn moordcommando's ook in Indonesië geen propaganda voor de islam zijn. De voortdurende executies in Iran en diens pogingen tot export van de islamitische revolutie, de moord op President Sadat en de ongunstige berichtgeving rond Khadaffi hebben de islam en in het bijzonder de fanatieke exponenten daarvan uiteraard geen goed gedaan. Daarbij kwam nog de in maart, wat wordt aangenomen door islamitische fanatici uitgevoerde hijacking van een DC-9 van de Garuda met zijn dramatische afloop in Bangkok, waarbij een paar mensen om het leven kwamen. Binnenkort zal het proces tegen een zekere Imron, een islamitische fanaticus, aanvangen waarvan wordt gezegd dat hij het meesterbrein van overvallen, moorden en de hijacking was en die van Indonesië een islamitische staat zou willen maken. Ook het veronderstelde Komando Jihad, een terroristische islamitische groepering, bleef, alhoewel door de regering en de islamleiding is afgesproken dat deze voor de islamieten ongunstige term niet meer zou worden gebruikt, in slechte zin in het nieuws.

Alles bij alles maken dit soort zaken dat men zich toch wel hoedt tegen al te enthousiaste islamieten. Mogelijk is dit de reden waarom bij de laatste volkstelling zou zijn gebleken - alhoewel de islamieten dit bestrijden - dat in plaats van 90 à 95 procent 77% van de Indonesische bevolking de islam (formeel) zou aanhagen. Geen goed vooruitzicht dus voor de opbouwpartij (PPP).

Overigens overleed in het verslagjaar ook nog de geziene professor Hamka, algemeen voorzitter van de raad van moslimgeleerden die een maand eerder uit zijn functie was getreden wegens een door de regering niet gewaardeerde uitspraak met betrekking tot het bijwonen van godsdienstige gelegenheden door andere godsdiensten waarbij het in het bijzonder ging om het bijwonen van het kerstgebeuren door islamieten.

6. Ordeverstoringen en veiligheidsincidenten

Uiteraard hebben deze zich in de onmetelijke archipel met zijn miljoenenbevolking, armoede, werkeloosheid en onvoldoende of geen sociale verzorging voorgedaan.

Alhoewel ook in 1981 weinig of geen moeilijkheden werden onderzonden van de zijde van de studenten kon dit niet worden gezegd van de middelbare school scholieren. In diverse grote steden braken in het eerste halfjaar massale scholierengevechten uit.

Politieke achtergronden waren hiervan niet de oorzaak, alhoewel van bepaalde zijden dit weleens is gesuggereerd. Het ging hier meer om affaires over meisjes, sportruzie's en rassenverschillen waarbij Chinese jongeren waren gemoeid. Het laatste gold ook voor enkele andere onlusten waarbij Indonesiers van Chinese of Arabische afkomst waren betrokken.

7. Gevoelige gebieden

Waren het in Aceh nog enkele fanatieke individuen die zich buiten de gemeenschap stelden, in Oost-Timor en Irian Jaya waren het merendeels kleine groepjes onwetende oproerkraaiers en opstandelingen die het gezag noopte tot militair optreden op kleine schaal. In Irian Jaya meldden zich sommige OPM elementen bij de militaire posten terwijl andere nog steeds af en toe kleine acties ondernamen in de vorm van overvallen e.d. Hieronder valt ook de z.g. "Gerakan pengacau keamanan" d.w.z. "troublemakers beweging" die zich niet wil onderwerpen aan de door Jakarta voorgeschreven "smiling policy".

In Oost-Timor verbeterde de situatie zich en van diverse onverdachte zijden, ondermeer het Vaticaan, de Verenigde Staten en Australië werd gehoord dat de door Indonesië gevonden oplossing voor Oost-Timor toch wel de beste was.

Een ander gevoelig gebied t.w. de Natuna eilanden, kreeg de aandacht door een bezoek van Vice-President Adam Malik die signaleerde dat op een der eilanden onlangs een 300-tal z.g. "boatpeople" uit Zuid-Vietnam waren geland zonder te zijn opgemerkt. Volgens de Vice-President hadden dit net zogoed leden van de Vietnamese krijgsmacht kunnen zijn en hij vroeg dan ook om grotere "defence mindedness" voor dit strategisch belangrijk gebied, hetgeen uiteraard koren op de molen was voor Defensie.

8. De krijgsmacht

Reeds meerdere malen in de afgelopen jaren is geweest op de grote veranderingen welke onder de opmerkelijke minister van Defensie, de integere en sobere Generaal Jusuf, bij de krijgsmacht hebben plaatsgevonden. Jusuf, die tot de generatie 45 behoort en onder meer President Soeharto aan de macht hielp, wenst, wanneer deze oude generatie in de 80-er jaren het bestuur van het land overdraagt aan de nieuwe generatie, een goed uitgeruste, gemotiveerde en gedisciplineerde krijgsmacht achter te laten die bovendien een eenheid vormt met het volk waaruit zij voortkomt.

Generaal Jusuf zal daar zeker in slagen. Ook dit jaar heeft de krijgsmacht weer getoond tot bijzondere dingen in staat te zijn. In maart van dit jaar werden grote gecombineerde oefeningen van land-, zee- en luchtmacht gehouden in Oost-Indonesië waaraan ongeveer een 35.000 man deelnamen. Op 5 oktober van dit jaar

de zesendertigste verjaardag van de krijgsmacht, werden in het uiterste westen van Java demonstraties door land-, zee- en luchtmacht gehouden die grote lof oogsten.

Bij deze gelegenheid zeide President Soeharto ondermeer dat de rol welke de krijgsmacht is toebedeeld beslist niet zal leiden tot militarisme. De krijgsmacht bevocht de vrijheid en met behoud van de nationale eenheid legde zij de basis voor de opbouw die moest leiden tot een welvarende en rechtvaardige pancasila maatschappij.

Daarom spreekt men dan ook over de "dual functions" van de krijgsmacht en in dit kader worden onder meer de reeds in het verleden genoemde acties "ABRI masuk Desa" (de krijgsmacht helpt het volk) met regelmaat uitgevoerd. Daar waar het nodig is leggen de militairen nieuwe wegen aan of verbeteren deze, zij bouwen bruggen of herstellen deze, zij verbeteren de irrigatie, bouwen en herstellen scholen en ziekenhuizen en het behoeft niet te worden gezegd dat de krijgsmacht hiermede de gunst van het volk verwerft. Trouwens de naam van de krijgsmacht kreeg grote vermaardheid door het geslaagde en snelle optreden van de commandotroepen tegen de reeds eerder genoemde hijackers van het Garuda vliegtuig in Bangkok.

Voorts is de opdracht aan het leger om honderd bataljons tot volledige z.g. raider (commando) bataljons om te vormen uitgevoerd en de krijgsmacht is nu in staat om op elk moment naar welk punt dan ook van het Indonesische eilandenrijk twee volledig uitgeruste bataljons met de nieuwste Hercules vliegtuigen van de luchtmacht te vervoeren.

Voorts werden de bataljons uitgerust met nieuwe M16 geweren en kreeg het leger de beschikking over een honderdtal overtollige AMX-PRI's en vijf 105 mm howitzers op AMX onderstel uit Nederland.

Ook de slagkracht van de marine is weer toegenomen door de in dienstneming van nieuwe moderne schepen waaronder de twee in Duitsland gebouwde onderzeeboten, twee landingsvaartuigen en twee patrouilleboten geleverd door Zuid-Korea en een in Joegoslavië gebouwd modern marine opleidingsschip. Voorts kreeg het niet geringe marinierskorps de beschikking over amphibische tanks van het type AMX.

De luchtmacht werd uitgebreid met onder meer een aantal Herculesen en acht Hawker Siddely Hawks jettrainers.

De hoogste prioriteit blijft Generaal Jusuf echter geven aan verbetering van de kazernes en woongelegenheden van de militairen en hun gezinnen alsmede verbetering van de levensstandaard onder meer voeding, kleding en geneeskundige verzorging.

9. Bestrijding van de corruptie

De in 1977 door de Kopkamtib (Admiraal Sudomo) gefinitieerde bestrijding van de corruptie werd ook in 1981 voortgezet waarbij de steun en hulp werd ingeschakeld van onder meer de inspecteur-

generaals op de diverse ministeries, de provinciale bestuurders terwijl een speciaal anti-corruptie team werd opgericht en ingezet. Onlangs meldde Admiraal Sudomo aan het parlement dat sedert de aanvang van de corruptiebestrijding ander en een half miljard gulden was gered en dat tegen 8660 ambtenaren maatregelen waren genomen. Voorts zouden 5768 gevallen door hem zijn onderzocht. In het afgelopen jaar werden vooral zware klappen uitgedeeld bij Justitie waarbij 65 rechters langere of kortere straffen hebben te ondergaan en werden ontslagen. Op voorstel van President Soeharto zullen voorts op elk departement ter gelegenheid van de maandelijkse vlaggenparade ter herdenking van de vrijheid, knoeierijen worden bekendgemaakt.

10. Verwachtingen voor 1982

Voor de economische ontwikkeling van het land zou het een moeilijk jaar kunnen worden.

Politiek gezien zullen de komende verkiezingen wat de uitslag betreft weinig verschillen met die van de vorige - een overwinning voor de regering dus - en verwacht mag worden dat ze in een rustige sfeer zullen plaatsvinden.

Een verder aandringen bij de President die nu reeds de "vader van de opbouw" wordt genoemd om zich in 1983 voor een derde termijn van 5 jaar beschikbaar te stellen als President en voortgaande speculaties omtrent het vice-presidentschap (Adam Malik?, Prof. Widjojo? -wil niet?, Ali Muatopo? -slechte gezondheid, Generaal Jusuf?, Amir Machmud?)

Er mag ook op worden gerekend dat de stabiliteit en de veiligheid zal blijven gehandhaafd.

In de militaire sector - en in het bijzonder de Nederlandse betrokkenheid daarbij - is het volgende vermeldenswaard :

- Een verdere verinniging van de samenwerking tussen Nederland en Indonesië op het gebied van de (militaire) revalidatie gebaseerd op het Memorandum van Understanding dat op 15 januari 1981 door de Nederlandse stasdef en de Indonesische plaatsvervangende opperbevelhebber is ondertekend.
- Het sluiten van een contract door de Indonesische marine met van der Giessen-de Noord Marinebouw BV voor de levering van twee mijnenjagers als een eerste begin voor een geplande flottielje van twaalf.
- Een mogelijkheid voor het sluiten van een contract door de Indonesische luchtmacht met Fokker BV voor de levering van nogeens acht Fokker Friendship Troopships.
- Een begin van besprekingen met RSV door de Indonesische marine voor de levering van een commandofregat (vlaggeschip).

- Het sluiten van een derde contract tussen de Indonesische marine en FSA voor de laatste fase van het marine opleidingscentrum in Surabaya.
- Mogelijke initiële besprekingen voor de bouw van een nieuwe marinehaven in Zuid-Sumatra.
- Verdere overdracht van overtollig Nederlands legermaterieel aan het Indonesische leger.